

Research Article

Belief in a Dangerous World and Emotions During COVID-19 Pandemic: the Mediating Role of Conspiracy Beliefs and Trust in Authority

Pegah Nejat^{1*}, Ahmad Asgarizadeh², Maryam Vadaei Sefti²
& Sareh Rezaeizadeh Mirsadeghi²

1. Assistant Professor, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. Email: p_nejat@sbu.ac.ir

2. Ph.D. Candidate of Psychology, Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

Abstract

Aim: Belief in a dangerous world (BDW) is a chronic belief that the world is threatening. This study aimed to test the role of this belief in shaping emotional experiences during the COVID-19 pandemic, as mediated by conspiracy beliefs and trust in the COVID-19 management committee.

Method: Participants in this correlational study were 431 individuals (71% female; mean age = 33.7 years) who completed the BDW scale, COVID-19 conspiracy belief scale, trust in the COVID-19 management committee, and measures of positive and negative emotions. Structural equation modeling was used to test the mediating effects.

Results: Cronbach's alpha for the BDW scale was satisfactory (.80). Item 9 was excluded due to low factor loading. BDW negatively predicted positive emotions and positively predicted negative emotions ($p < .05$). Conspiracy beliefs and trust in authority significantly mediated the relationship between BDW and negative emotions but not positive emotions.

Conclusion: The findings supported the role of BDW in shaping perceptions and emotions during the pandemic. The stronger prediction of negative emotions highlights the influence of different psychological mechanisms.

Key words: *Belief in a Dangerous World (BDW), Conspiracy Beliefs, COVID-19, Emotions, Trust in Authority*

Citation: Nejat, P., Asgarizadeh, A., Vadaei Sefti, M., & Rezaeizadeh Mirsadeghi, S. (2025). Belief in a Dangerous World and Emotions During COVID-19 Pandemic: the Mediating Role of Conspiracy Beliefs and Trust in Authority. *Appl. Psychol* 19 (2):9-33.

مقاله پژوهشی

باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات در دوران همه‌گیری کرونا: نقش میانجی باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت

پگاه نجات^۱، احمد عسگری‌زاده^۲، مریم وفايي سفتي^۲ و ساره رضازاده میرصادقي^۲

۱. استادیار گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران. ایمیل: p_nejat@sbu.ac.ir
 ۲. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

هدف: باور به دنیای خطرناک باوری پایدار مبنی بر تهدیدآمیز بودن جهان است. هدف از پژوهش حاضر آزمودن نقش این باور در تعیین تجربه هیجانات در بافت همه‌گیری کووید-۱۹ به میانجی‌گری باورهای توطئه و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا به عنوان مرجع قدرت مرتبط با این بافت بود.

روش: شرکت‌کنندگان در این پژوهش همبستگی ۴۳۱ نفر (۷۱٪ زن، میانگین سنی ۳۳/۷ سال) بودند که به مقیاس باور به دنیای خطرناک، باورهای توطئه پیرامون کرونا، اعتماد به ستاد مقابله با کرونا و مقیاس هیجانات مثبت و منفی پاسخ دادند. برای آزمودن نقش باور به دنیای خطرناک در پیش‌بینی هیجانات به میانجی‌گری باورهای توطئه و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا از مدل‌بایی معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته‌ها: آلفای کرونباخ مقیاس باور به دنیای خطرناک مطلوب (۰/۸۰) بود و حذف گویه نهم به دلیل بار عاملی ضعیف در تحلیل عاملی تأییدی پیشنهاد شد. باور به دنیای خطرناک تجربه هیجانات مثبت را به‌طور منفی اما هیجانات منفی را به‌طور مثبت پیش‌بینی نمود ($p < 0/05$). باورهای توطئه پیرامون کرونا و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا رابطه بین باور به دنیای خطرناک و هیجانات منفی ($p < 0/05$) اما نه مثبت را میانجی‌گری کردند.

نتیجه‌گیری: رابطه باور به دنیای خطرناک با ادراکات و هیجانات پیرامون کرونا مطابق انتظار بود، اما سهم بیشتری از تجربه هیجانات منفی نسبت به مثبت پیش‌بینی شد که بیانگر در کار بودن سازوکارهای متفاوتی برای تبیین اثرپذیری هیجانات مثبت از این باور است.

کلید واژه‌ها: اعتماد به مرجع قدرت، باور به دنیای خطرناک، باورهای توطئه، کووید-۱۹، هیجانات

استناد به این مقاله: نجات، پگاه، عسگری‌زاده، احمد، وفايي سفتي، مریم و رضازاده میرصادقي، ساره. (۱۴۰۴). باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات در دوران همه‌گیری کرونا: نقش میانجی باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت. فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۱۹ (۲): ۳۳-۹.

مقدمه

باورهای بنیادین دنیا^۱ باورهایی در مورد ماهیت کلی دنیا هستند (کلیفتون و همکاران، ۲۰۱۹) که تفاوت‌های بین افراد در شناخت، عاطفه و رفتار را رقم می‌زند (استالمن و همکاران، ۲۰۲۰). این باورها پیش‌بین مجموعه متنوعی از متغیرهای شخصیتی، بالینی، بهزیستی، سیاسی و مذهبی بوده‌اند و تبیین‌گری آنها فراتر از مدل پنج عاملی شخصیت ارزیابی شده است (کلیفتون و همکاران، ۲۰۱۹). از جمله باورهای بنیادین دنیا، باور به دنیای خطرناک^۲ (آلتمایر، ۱۹۸۸؛ داکیت، ۲۰۰۱؛ داکیت و همکاران، ۲۰۰۲) است. باور به دنیای خطرناک باور سوگیرانه پایداری مبنی بر این موضوع است که دنیای اجتماعی مکانی اساساً خطرناک و تهدیدکننده است و در آن، روش زندگی و ارزش‌های افراد خوب و بااخلاق توسط افراد بد و بی‌اخلاق تهدید می‌شود (داکیت و همکاران، ۲۰۰۲). در سمت مقابل باور به خطرناک بودن دنیا این باور قرار دارد که دنیای اجتماعی مکانی امن و پایدار است که در آن تقریباً تمام افراد اساساً خوب هستند. باور به دنیای خطرناک اغلب هیچ تهدید عینی را هدف قرار نمی‌دهد. در عوض، افرادی که اعتقاد قوی به دنیای خطرناک دارند، بدون در نظر گرفتن تهدید خاصی، صرفاً احساس فراگیری از تهدیدآمیز بودن جهان دارند (اشترویه و همکاران، ۲۰۱۷). ابزار سنجش این باور (داکیت، ۲۰۰۱) در پژوهش‌های متنوعی مورد استفاده قرار گرفته (برای نمونه، میرووسکا و همکاران، ۲۰۲۲؛ کیلفتون و کری، ۲۰۲۲؛ کوک و همکاران، ۲۰۱۶؛ ناوارته، ۲۰۰۵) و به چندین زبان، برای نمونه، فرانسوی (برون و همکاران، ۲۰۲۲)، ایتالیایی (پلگرینی و همکاران، ۲۰۲۲)، روسی (گولیویچ و ساریوا، ۲۰۲۰) و ترکیه‌ای (سایلان، ۲۰۱۸)، ترجمه و اعتباریابی شده است. نظر به نقش باورهای بنیادین دنیا در پیش‌بینی رفتارها، هیجانات و شناخت‌ها (کلیفتون، ۲۰۲۰)، نسخه فارسی این مقیاس می‌تواند افزونه مفیدی به پژوهش در حوزه باورها و ادراکات اجتماعی در ایران باشد.

در اواخر سال ۲۰۱۹ میلادی، همه‌گیری کووید-۱۹ زندگی مردم را در سراسر جهان تحت تأثیر قرار داد و منجر به وقوع بحران جدی شد. در تاریخ ۲۱ اسفند ۱۳۹۸، سازمان بهداشت جهانی^۳ (۲۰۲۰) این بیماری را همه‌گیری جهانی و وضعیت اضطراری بهداشت عمومی اعلام کرد. علاوه بر پیامدهای هشداردهنده کووید-۱۹ برای سلامت فردی و جمعی، پیامدهایی در ارتباط با عملکرد هیجانی و اجتماعی افراد نیز گزارش شده است (ففرام و نورث، ۲۰۲۰). نظر به تهدیدی که در جریان این بیماری متوجه افراد شد، همه‌گیری کووید-۱۹ بافت موقعیتی ارزشمندی را

¹ primal world beliefs

³ the world health organization

² Belief in a Dangerous World (BDW)

جهت مطالعه رابطه باور به دنیای خطرناک، به عنوان یک باور بنیادین و پایدار، با پاسخ‌های شناختی و هیجانی مرتبط با همه‌گیری در اختیار قرار داد.

اثر شناخت بر عاطفه در طول سال‌ها از موضوعات مورد توجه روان‌شناسان بوده و به طور گسترده مورد پذیرش قرار گرفته است که برخی باورها در مورد خود، دنیا یا آینده می‌توانند باعث افزایش هیجانات منفی و منجر به افسردگی شوند (بک و همکاران، ۱۹۷۹). شواهد پژوهشی از رابطه بین این گونه باورها با افسردگی (بهارلو و همکاران، ۱۳۹۶؛ صادقی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۸) و رضایت از زندگی (ره‌پرداز و شیرازی، ۱۳۹۵) حمایت می‌کند. به طور مشابه، باورهای بنیادین منفی درباره دنیا تجربه هیجانات منفی را پیش‌بینی نموده است (کلیفتون، ۲۰۲۰). در مورد باور به دنیای خطرناک به طور خاص‌تر، در فرزندان والدینی که باور به دنیای خطرناک را به فرزندان خود آموزش می‌دادند، سطح رضایت پایین‌تر و سطوح هیجانات منفی و افسردگی بالاتر گزارش شده است (کیلفتون و میندل، ۲۰۲۲). بر این اساس، می‌توان پیش‌بینی نمود کسانی که باور بیشتری به خطرناک بودن دنیا دارند دستخوش هیجان منفی بیشتر و هیجان مثبت کمتری در نتیجه رویارویی با همه‌گیری کرونا شوند. سازوکاری که برای این اثر در پژوهش حاضر پیشنهاد شده است بر این منطبق استوار است که افراد باورمندتر به خطرناک بودن دنیا رخداد کرونا را به گونه متفاوتی از دیگران ادراک نموده و اسناد متفاوتی از آن به عمل می‌آورند. دوم آنکه مراجع قدرت مرتبط با کرونا را به میزان متفاوتی قابل اعتماد یافته و در نتیجه این دو رخداد، هر کدام به تنهایی یا در امتداد یکدیگر، هیجانات متفاوتی را تجربه می‌کنند. از این لحاظ، چارچوب پژوهش حاضر به نظریات ارزیابی شناختی^۱ (فیسک و تیلور، ۲۰۱۳) نزدیک است که نحوه ادراک و تفسیر رویدادها را عامل عاطفه در نظر می‌گیرند. دو سازوکار میانجی مورد اشاره در بالا در قالب باورهای توطئه و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا در ادامه تشریح خواهند شد.

باور به دنیای خطرناک با باورهای توطئه^۲ مرتبط شناخته شده است (پلگرینی و همکاران، ۲۰۱۹؛ هارت و گرائتر، ۲۰۱۸). باورهای توطئه باورهایی در جهت تبیین علل نهایی رویدادها و شرایط اجتماعی و سیاسی مهم با ادعای توطئه‌های مخفیانه توسط افراد یا نهادهای قدرتمند هستند (داگلاس و همکاران، ۲۰۱۹) و معمولاً در موقعیت‌های بحران و در پی تشدید ترس و عدم اطمینان جمعی ظاهر می‌شوند (ون پرویژن و داگلاس، ۲۰۱۸). باورهای توطئه تلاش افراد برای درک موقعیت‌های تهدیدکننده پیچیده‌ای هستند که در غیر این صورت به سختی قابل درک و پیش‌بینی هستند (فرانکس و همکاران، ۲۰۱۳). از جمله این موقعیت‌ها همه‌گیری یک

¹ cognitive appraisal theories

² conspiracy beliefs

بیماری است. یافته‌ها حکایت از افزایش باورهای توطئه در طول همه‌گیری آنفولانزای اسپانیایی^۱ (اسپینی، ۲۰۱۷) و شیوع آنفولانزای خوکی^۲ (بنگرتر و همکاران، ۲۰۱۲) دارند. با همه‌گیری کووید-۱۹، بار دیگر این باورها شیوع یافت (اوسینسکی و همکاران، ۲۰۲۰). از جمله این باورها ایجاد ویروس کرونا توسط یک کشور خاص (مانند چین یا ایالات متحده امریکا) به صورت عمدی و به عنوان یک سلاح زیستی است (نجات و همکاران، ۱۴۰۰). بنا بر استدلال ایچر و همکاران (۲۰۱۴) بر مبنای نظریهٔ بازنمایی‌های اجتماعی^۳ (موسکوویچی، ۲۰۰۰)، افراد سعی می‌کنند بیماری‌های ناآشنا را با استفاده از چارچوب‌بندی‌های ذهنی موجود خود درک کنند، و از آنجا که باور به دنیای خطرناک باور به دنیایی مملو از افراد بدطینت است (داکیت و همکاران، ۲۰۰۲)، این باور می‌تواند پیش‌بین‌گریش به توضیح دلیل شیوع بیماری بر مبنای نظریه‌های توطئه باشد. یافته‌های ایشان در سوییچ این انتظار را تأیید کرد، به گونه‌ای که هر چه افراد باور بیشتری به خطرناک بودن دنیا داشتند اعتقاد بیشتری به باورهای توطئه در رابطه با منشأ بیماری آنفولانزا داشتند. به طور مشابه می‌توان این فرض را مطرح نمود که باور به دنیای خطرناک پیش‌بین مثبت باورهای توطئه پیرامون کووید-۱۹ باشد.

اعتماد به مراجع ذیربط نقش مهمی در مواجه شدن عموم مردم با عدم قطعیت موجود پیرامون تهدیدات و سیاست‌های عمومی ایفا می‌کند (گریفین و همکاران، ۲۰۰۸؛ کامینگز، ۲۰۱۴؛ پورتینگا و پیجون، ۲۰۰۳؛ واردمن و میتن، ۲۰۱۶). در جریان رخداد همه‌گیری کووید-۱۹ نیز اعتماد به نهادهای عمومی و دولت از جایگاه مهمی، برای نمونه در پیش‌بینی رفتارهای پیشگیرانه (گوتاندا و همکاران، ۲۰۲۱) یا نگرش به واکسن (برون و همکاران، ۲۰۲۲)، برخوردار شد. از آنجا که باور به دنیای خطرناک منعکس‌کنندهٔ نظامی از باورها در مورد انسجام و اخلاق در دنیای اجتماعی است و کسانی که این جهان‌بینی را دارند دنیا را خطرناک و جامعه را در آستانهٔ خود-ویرانگری در اثر شر و خشونت می‌بینند (آلتمایر، ۱۹۸۸)، می‌توان پیش‌بینی نمود که داشتن چنین جهان‌بینی فرد را مستعد اعتماد کمتر به مراجع قدرت نماید. از آنجا که نهادهای عمومی سلامت و دولت نقش مرجع قدرت را در جریان همه‌گیری ایفا می‌کنند، انتظار بر این است که باور بیشتر به دنیای خطرناک اعتماد کمتر به این مراجع را پیش‌بینی نماید. شواهد پژوهشی موجود پیرامون رابطهٔ بین باور به دنیای خطرناک و اعتماد به مرجع قدرت^۴ (گولیویچ و ساریوا، ۲۰۲۰) و اعتماد به دولت (برون و همکاران، ۲۰۲۲) نیز مؤید این انتظار هستند.

¹ the spanish flu

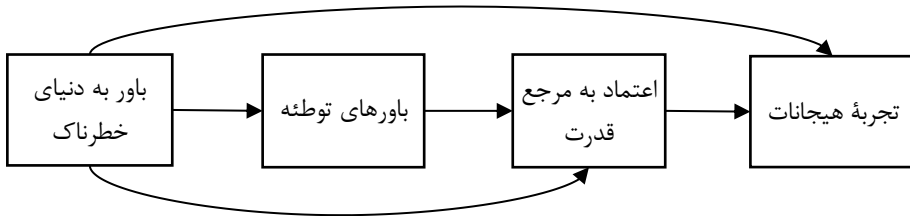
² h1n1

³ social representations theory

⁴ trust in authority

نظر به اینکه ماهیت باورهای توطئه بدبینی نسبت به مراجع قدرت و بی‌اعتمادی نسبت به دانشمندان، دولت‌ها یا سازمان‌های بین‌المللی است (لندرام و اولشنسکی، ۲۰۱۹)، می‌توان انتظار داشت که اعتماد به مراجع قدرت به طور منفی توسط باورهای توطئه پیش‌بینی شود. یافته‌ها نیز بیانگر وجود رابطه منفی بین باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت هستند، برای نمونه ون پروویژن و آکر (۲۰۱۵)، و نیز پژوهش‌های ون اوست و همکاران (۲۰۲۲) و کرگال و گیلون (۲۰۲۲) به طور خاص‌تر در بافت همه‌گیری کووید-۱۹. در نهایت اینکه، اعتماد به مرجع قدرت می‌تواند پیامدهای هیجانی داشته باشد. شواهد تجربی بیانگر وجود رابطه بین اعتماد به مراجع قدرت برای مقابله با بیماری کرونا و تجربه هیجانات مثبت و منفی هستند. در مطالعه بین‌فرهنگی آن و همکاران (۲۰۲۱) که در اوایل همه‌گیری کووید-۱۹ در کشورهای کره جنوبی، آمریکا و سنگاپور انجام شد، اعتماد به دولت با تجربه هیجانات ترس، خشم، غم و اضطراب رابطه منفی و با امید رابطه مثبت داشت. بارافرم و همکاران (۲۰۲۱) در سوئد نیز اعتماد به دولت برای مقابله با چالش‌های مراقبت‌های بهداشتی ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ را پیش‌بین بهزیستی افراد (شامل مولفه عاطفی شادکامی ذهنی) یافتند. اعتماد بیشتر به دولت همچنین تجربه استرس کمتر در جریان همه‌گیری کرونا را پیش‌بینی نمود (برون و همکاران، ۲۰۲۲).

در جمع‌بندی، هدف از پژوهش حاضر تعیین نقش باور به دنیای خطرناک در پیش‌بینی تجربه هیجانات مثبت و منفی در جریان همه‌گیری کرونا است. علاوه بر این، باورهای توطئه پیرامون کرونا و اعتماد به مرجع قدرت (ستاد مقابله با کرونا) به عنوان متغیرهای میانجی توضیح‌دهنده رابطه بین باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات پیشنهاد شده‌اند. با استناد به پیشینه مرور شده (ن. ک. شکل ۱)، مورد انتظار است که افراد باورمندتر به دنیای خطرناک، گرایش بیشتری به پذیرش باورهای توطئه در خصوص همه‌گیری بیماری کرونا داشته باشند که به نوبه خود موجب می‌شود اعتماد کمتری به مرجع قدرت پیدا کنند و این اعتماد پایین‌تر به مرجع قدرت نیز تجربه هیجانات منفی بیشتر و هیجانات مثبت کمتر در این افراد را رقم می‌زند. باور به دنیای خطرناک همچنین ممکن است به واسطه اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی پیش‌بین تجربه هیجانات مثبت و منفی باشد. پیش‌بینی می‌شود که مدل مفهومی استنباط‌شده براساس پیشینه نظری و تجربی (شکل ۱) از برازش مناسبی با داده‌های پژوهش حاضر برخوردار باشد.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش حاضر

روش

پژوهش حاضر از نوع همبستگی و مقطعی بود. بازه زمانی اجرا از فروردین تا خرداد ۱۳۹۹ بود و مطالعه به صورت آنلاین اجرا شد. ملاک‌های ورود به مطالعه مشتمل بر سن بالای ۱۷ سال، سکونت در ایران و ایرانی بودن بود. در مجموع، ۴۸۴ نفر به‌طور داوطلبانه و در پی تبلیغ در شبکه‌های اجتماعی مختلف بخصوص اینستاگرام در مطالعه شرکت نمودند. از این تعداد، ۵۳ نفر در پیش‌پردازش کنار گذاشته شدند (ر. ک. یافته‌ها). نمونه نهایی متشکل از ۴۳۱ شرکت‌کننده (۳۰۸ زن، ۱۱۹ مرد و چهار نفر ترجیح به عدم پاسخ‌گویی) در دامنه سنی ۱۸ تا ۷۴ سال با میانگین ۳۳/۶۵ و انحراف استاندارد ۱۴/۵۶ سال بود. از این میان، ۲۳۵ نفر (۵۴/۵٪) غیرشاغل و ۱۹۲ نفر (۴۴/۵٪) شاغل بودند. افراد مجرد ۲۱۵ نفر، نامزد کرده ۱۵ نفر، متأهل ۱۷۵ نفر، جداشده از همسر ۱۵ نفر و همسر از دست داده هفت نفر از نمونه را تشکیل دادند. چهار نفر نیز مایل به گزارش وضعیت تأهل خود نبودند. از نظر تحصیلات، ۵۹ نفر (۱۳/۷٪) دیپلم یا زیر دیپلم، ۲۲۰ نفر (۵۱٪) کاردانی یا کارشناسی، ۱۲۱ نفر (۲۸/۱٪) کارشناسی ارشد یا دکترای حرفه‌ای و ۲۶ نفر (۶٪) دکترای تخصصی بودند. میانگین دینداری ۳/۵۴ ($SD = ۱/۵۴$) و میانگین وضع اجتماعی-اقتصادی ۴/۲۲ ($SD = ۱/۲۳$) بود.

ابزارها

مقیاس باور به دنیای خطرناک. مقیاس باور به دنیای خطرناک داکیت و همکاران (۲۰۰۲) به فارسی برگردان و برگردان معکوس شد و از نظر دو متخصص روان‌شناس برای واریسی ترجمه استفاده شد. این مقیاس شامل ۱۰ گویه بود که پاسخ به آنها روی طیفی از ۱ = «بسیار مخالفم» تا ۵ = «بسیار موافقم» متغیر بود. نمره مقیاس با میانگین گرفتن از نمرات گویه‌های آن محاسبه شد. نمرات بالا در این مقیاس به معنای باور به ناامن و خطرناک بودن دنیا است. مقیاس حاضر با خطر ادراک‌شده درباره مورد حمله واقع شدن، ایدئولوژی‌های سیاسی چپ و تسلط‌طلبی

اجتماعی همبستگی نشان داده است (استروب و همکاران، ۲۰۱۷؛ بیردیر و همکاران، ۲۰۲۲). آلفای کرونباخ نسخه انگلیسی ۰/۸۱ (داکیت، ۲۰۰۱)، نسخه فرانسوی ۰/۸۴ (برون و همکاران، ۲۰۲۲)، نسخه ایتالیایی ۰/۸۲ و ۰/۸۳ (پلگرینی و همکاران، ۲۰۲۲)، و نسخه ترکیه‌ای ۰/۸۰ (سایلان، ۲۰۱۸) بود. تحلیل عاملی تأییدی گویه‌های مقیاس فارسی انجام شد که در آن، مطابق با ساختار تک‌عاملی پیشنهادشده توسط داکیت (۲۰۰۱)، باور به دنیای خطرناک به عنوان متغیر مکنون و گویه‌های مقیاس باور به دنیای خطرناک به عنوان متغیرهای نشانگر (اندازه‌گیری‌شده) لحاظ شدند. جدول موجود در پیوست ۱ میانگین و انحراف استاندارد گویه‌ها به همراه ضرایب رگرسیونی استانداردشده حاصل از تحلیل عاملی تأییدی را گزارش می‌دهد. شاخص‌های برازش مدل $CFI = 0.92$ ؛ $GFI = 0.95$ ؛ $SRMR = 0.049$ ؛ $RMSEA = 0.065$ ؛ $p < 0.001$ ؛ $98/58$ ، $\chi^2/df = 2/82$ ، $\chi^2 (35) = 2/82$ با عنایت به مقادیر قابل قبول مورد پیشنهاد پیتوک و استینوس (۲۰۱۶)، یعنی کوچک‌تر از ۴ برای χ^2/df ، کوچکتر از ۰/۰۸ برای $SRMR$ و $RMSEA$ ، و بزرگتر از ۰/۹۰ برای CFI و GFI ، مناسب بود. همچنین، با در نظر گرفتن کمینه بار عاملی قابل قبول ۰/۳۰ (مورین و همکاران، ۲۰۲۰)، گویه نهم برای ادامه تحلیل‌ها کنار گذاشته شد. آلفای کرونباخ این مقیاس در پژوهش حاضر ۰/۷۶ بود که با حذف گویه نهم به ۰/۸۰ افزایش یافت.

باورهای توطئه پیرامون منشاء ویروس کرونا. جهت سنجش باورهای توطئه در مورد علت و منشاء ویروس کرونا از چهار گویه محقق‌ساخته با مضامین جهش ژنتیکی، جنگ زیست‌شناختی، مشابهت با بیماری‌های قبلی و کنترل جمعیت و اقتصاد استفاده شد (ن. ک. پیوست ۲)، که پاسخ به آنها روی طیفی از ۱ = «بسیار مخالفم» تا ۵ = «بسیار موافقم» متغیر بود. گویه‌های مربوط به جهش ژنتیکی و مشابهت با بیماری‌های قبلی به صورت معکوس نمره‌گذاری شدند. آلفای کرونباخ چهار گویه ۰/۷۵ به دست آمد و در نتیجه همسانی درونی مطلوب بود. این مطالعه در زمانی انجام شد که هنوز مقیاس مشخص و اعتباریابی‌شده‌ای برای باورهای توطئه پیرامون کرونا در ادبیات موجود نبود. بررسی محقق در زمان‌های بعدی نشان داد که مطالعات خارجی نیز در این زمان به طراحی مقیاس‌های متنوع، مشابه با پژوهش حاضر، روی آورده‌اند.

اعتماد به مرجع قدرت (ستاد مقابله با کرونا). جهت سنجش اعتماد به ستاد مقابله با کرونا از چهار گویه تایلر و دگویی (۱۹۹۵) با پاسخ‌های متغیر از ۱ = «بسیار مخالفم» تا ۵ = «بسیار موافقم» و مضامین انجام خوب کارها، متأثر بودن از ملاحظات سیاسی، قوانین کارآمد و در نظر گرفته شدن صلاح همه افراد استفاده شد، با این تفاوت که به جای مرجع قدرت مورد استفاده در مقاله مورد اشاره، ستاد مقابله با کرونا قرار داده شد (ن. ک. پیوست ۳). تایلر و دگویی (۱۹۹۵) همسانی درونی مقیاس را مناسب (آلفای کرونباخ ۰/۷۶) گزارش داده و آن را با اطاعت

از مرجع قدرت، تعهد در برابر مرجع قدرت، رضایت از مرجع قدرت و باورهای سیاسی همبسته یافتند. آلفای کرونباخ در پژوهش حاضر ۰/۸۲ به دست آمد.

هیجانان مثبت و منفی. به منظور سنجش تجربه هیجانان، مجموعه‌ای ادغامی از هیجانان موجود در مقیاس تجارب مثبت و منفی^۱ دینر و همکاران (۲۰۰۹) و نسخه کوتاه مقیاس بین‌المللی عواطف مثبت و منفی^۲ تامپسون (۲۰۰۷) تشکیل شد. دو هیجان بد و ناخوشایند و دو هیجان خوب و خوشایند از مقیاس تجارب مثبت و منفی با یکدیگر ترکیب شدند، که در نتیجه آن، نه هیجان مثبت مشتمل بر شادمانی، احساس مثبت، احساس خوب (خوشایند)، لذت (خوشی)، رضایت، با انگیزه بودن، مصمم بودن، حس فعالیت (با انرژی بودن)، هوشیاری و شش هیجان منفی مشتمل بر احساس منفی، غم، احساس بد (ناخوشایند)، ترس، عصبانیت، تنش و ناآرامی در فهرست قرار گرفتند. نظر به اهمیت احساس امیدواری و ناامیدی در دوران همه‌گیری و غیاب آنها در دو مقیاس گفته شده، این هیجانان نیز به ۱۵ مورد مذکور اضافه شدند. از افراد خواسته شد روی طیفی از ۱ = «اصلاً یا بسیار به ندرت» تا ۱۰ = «بسیار زیاد» مشخص کنند که هر کدام از احساسات را به چه میزان در طول یک ماه گذشته تجربه کرده‌اند. تحلیل عاملی اکتشافی روی ۱۷ گویه هیجان با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش ابلیمین مستقیم^۳ از وجود دو عامل مجزا برای هیجانان مثبت و هیجانان منفی خبر داد. بارهای عاملی برای هیجانان مثبت از ۰/۶۱ تا ۰/۸۴ و برای هیجانان منفی از ۰/۷۳ تا ۰/۸۳ متغیر بود. تحلیل عاملی تأییدی نیز بیانگر برازش مناسب گویه‌ها با ساختار دو عاملی مثبت و منفی بود $TLI = ۰/۹۳$ ؛ $CFI = ۰/۹۴$ ؛ $SRMR = ۰/۰۵۱$ ؛ $RMSEA = ۰/۰۷۹$ ؛ $p < ۰/۰۰۱$ ، $\chi^2(۱۱۶) = ۴۲۵/۹۵$.

پرسش‌های جمعیت‌شناختی. اطلاعات جمعیت‌شناختی اخذ شده از پاسخگویان مشتمل بر سن، جنسیت، وضع اشتغال، سطح تحصیلات، وضع تأهل، دینداری (روی طیفی از ۱ = «اصلاً یا بسیار کم» تا ۷ = «بسیار زیاد») و وضع اجتماعی-اقتصادی (روی طیفی از ۱ = «بسیار پایین‌تر از متوسط» تا ۷ = «بسیار بالاتر از متوسط») بود.

^۱ Scale of Positive and Negative Experience (SPANE)

^۲ International Positive and Negative Affect Schedule Short Form (I-PANAS-SF)

^۳ direct oblimin

یافته‌ها

در مجموع، ۰/۸ درصد از داده‌ها غایب بودند و از این رو مانعی برای تحلیل داده‌ها وجود نداشت (دونگ و پنگ، ۲۰۱۳). ابتدا اگر شرکت‌کننده‌ای به نیمی یا کمتر از نیمی از گویه‌های یک مقیاس پاسخ داده بود پاسخ‌هایش حذف شد. بر این اساس، به ترتیب ۳۵، پنج، چهار و یک مجموعه پاسخ از ابزارهای باور به دنیای خطرناک، هیجانات، اعتماد به مرجع قدرت و باورهای توطئه‌کنار گذاشته شدند. باقی داده‌های گمشده با استفاده از دستور جاگذاری براساس رگرسیون^۱ در نرم‌افزار ایموس^۲ جایگزین شدند. این روش برای داده‌های غایب کمتر از ۵ درصد عملکرد مناسبی دارد (واتکینس، ۲۰۱۸) که در مورد داده‌های حاضر صدق می‌کند.

همبستگی باور به دنیای خطرناک با سایر متغیرها

جدول ۱ آماره‌های توصیفی و ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهش را ارائه می‌دهد. رابطه بین باور به دنیای خطرناک با هیجانات منفی و باورهای توطئه‌پیرامون کرونا معنادار و مثبت بود. در مقابل، رابطه بین باور به دنیای خطرناک با هیجانات مثبت و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا معنادار و منفی بود. رابطه بین باورهای توطئه‌پیرامون کرونا با اعتماد به ستاد مقابله با کرونا و هیجانات مثبت و منفی معنادار نبود. رابطه اعتماد به ستاد مقابله با کرونا با هیجانات مثبت معنادار و مثبت، و با هیجانات منفی معنادار و منفی بود.

جدول ۱. آماره‌های توصیفی و ضرایب همبستگی مربوط به متغیرهای پژوهش

انحراف کجی کشیدگی	انحراف استاندارد	میانگین	۵	۴	۳	۲	۱		
-۰/۰۹	-۰/۰۱	۰/۶۷	۳/۰۵	-۰/۳۱***	۰/۱۵**	۰/۴۱***	-۰/۲۹***	-	۱. باور به دنیای خطرناک
-۰/۵۶	۰/۰۲	۱/۸۶	۵/۳۲	۰/۱۲*	-۰/۰۶	-۰/۵۲***	-	-	۲. هیجانات مثبت
-۰/۷۹	۰/۲۱	۲/۰۹	۵/۰۱	-۰/۲۷***	۰/۰۶	-	-	-	۳. هیجانات منفی
-۰/۲۷	-۰/۱۹	۰/۹۱	۳/۱۱	۰/۰۹	-	-	-	-	۴. باورهای توطئه‌پیرامون کرونا
-۰/۶۸	۰/۲۰	۰/۹۳	۲/۴۹	-	-	-	-	-	۵. اعتماد به ستاد مقابله با کرونا

یادداشت. * و ** و *** به ترتیب بیانگر معناداری در سطح ۰/۰۵ و ۰/۰۱ و ۰/۰۰۱ هستند.

¹ regression imputation

² amos

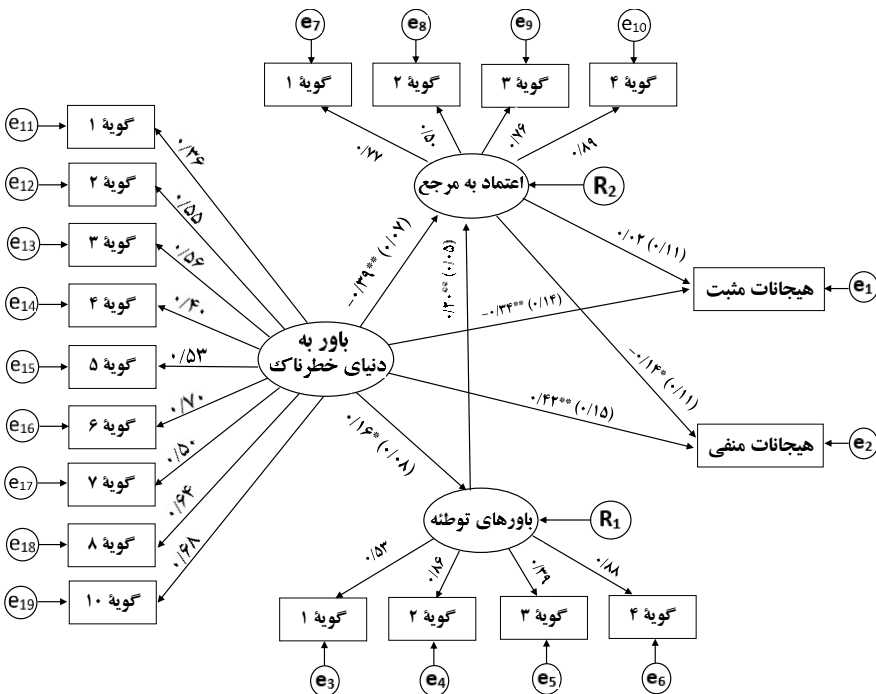
میانجی‌گری باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت در رابطه بین باور به دنیای خطرناک و هیجانات

شکل ۲ مدل معادلات ساختاری آزمون شده به منظور آزمودن میانجی‌گری اعتماد به مرجع قدرت و باورهای توطئه پیرامون کرونا در رابطه بین باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات مثبت و منفی را نشان می‌دهد. ابتدا مفروضات این روش (عدم وجود داده‌های پرت تک‌متغیری و چندمتغیری، نرمالیتت تک‌متغیری و چندمتغیری و خطی بودن متغیرها) مورد بررسی قرار گرفتند. بررسی نمودارهای جعبه‌ای متغیرها نشان داد که هیچ مشاهده‌ای در فاصله بیش از سه برابر طول جعبه قرار نداشت. هشت داده از طریق بررسی فواصل ماهالانویس ($p < 0/001$) به عنوان داده‌های پرت چندمتغیری شناسایی شده و از مجموعه داده‌ها کنار گذاشته شدند. نرمال بودن توزیع تک‌متغیری داده‌ها با استفاده از معیار کیم (۲۰۱۳) بررسی شد: قدر مطلق چولگی کوچکتر از ۳ و کشیدگی کوچکتر از ۷ حاکی از نرمال بودن توزیع هستند. چولگی و کشیدگی تمامی متغیرها در دامنه ۱- تا ۱+ قرار داشت (جدول ۱). علاوه بر این، طبق دیدگاه برن (۲۰۱۶)، اگر قدر مطلق کشیدگی چندمتغیری استاندارد شده (برای متغیرهای درون‌زا) کوچکتر از ۵ باشد، مفروضه نرمالیتت چندمتغیری برقرار است. در مطالعه فعلی این مقدار $4/89$ به دست آمد. خطی بودن رابطه بین متغیرها نیز از طریق بررسی نمودارهای پراکندگی بررسی و تأیید شد. بنا بر یافته‌های حاصل از تخمین مدل (شکل ۲)، ضریب مسیر باور به دنیای خطرناک به اعتماد به مرجع قدرت منفی و معنادار، اما به باورهای توطئه مثبت و معنادار بود. ضریب مسیر از باورهای توطئه به اعتماد به مرجع قدرت نیز مثبت و معنادار بود. در نهایت، ضریب مسیر از اعتماد به مرجع قدرت به هیجانات مثبت معنادار نبود، اما به هیجانات منفی منفی و معنادار بود. تمام ضرایب مسیر بین متغیرهای مکنون و نشانگرهایشان نیز معنادار بودند ($ps < 0/001$). در نهایت، اثر مستقیم باور به دنیای خطرناک بر هیجانات مثبت منفی و معنادار، اما اثر مستقیم باور به دنیای خطرناک بر هیجانات منفی مثبت و معنادار بود.

به استناد شاخص‌های محاسبه‌شده، این مدل از برازش مناسبی با داده‌ها برخوردار بود ($\chi^2 = 337/57$, $RMSEA = 0/055$, $SRMR = 0/056$, $CFI = 0/92$, $GFI = 0/92$, $AGFI = 0/90$). همچنین، متغیرهای پیش‌بین در مجموع ۱۲ درصد از واریانس هیجانات مثبت و ۲۴ درصد از واریانس هیجانات منفی را تبیین کردند. به منظور آزمون معناداری اثرات غیرمستقیم و کل باور به دنیای خطرناک بر هیجانات مثبت و منفی از روش بوت استرپ^۱ با ۱۰۰۰۰ نمونه استفاده

^۱ bootstrap

شد. چنانکه در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، اثر غیرمستقیم باور به دنیای خطرناک بر هیجانات مثبت معنادار نبود. این اثر غیرمستقیم مجموع دو اثر غیرمستقیم مختلف، یکی اثر میانجی‌گری شده توسط اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی، و دیگری اثر میانجی‌گری شده توسط باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت هر دو به طور متوالی بود. هیچ‌کدام از این دو اثر غیرمستقیم جزئی‌تر معنادار نبود. مجموع این اثر غیرمستقیم غیرمعنادار و اثر مستقیم منفی و معنادار (شکل ۲)، اثر کل منفی و معنادار باور به دنیای خطرناک بر هیجانات مثبت بود (جدول ۲).

شکل ۲. ضرایب رگرسیون استاندارد (و خطاهای استاندارد) در مدل ساختاری مورد آزمون. ** و *** به ترتیب بیانگر معناداری ضریب در سطح 0.01 و 0.001 هستند.

درخصوص اثر باور به دنیای خطرناک بر هیجانات منفی، بنا بر جدول ۲، اثر غیرمستقیم باور به دنیای خطرناک بر هیجانات منفی مثبت و معنادار بود. این اثر غیرمستقیم مجموع دو اثر غیرمستقیم مختلف، یکی اثر مثبت میانجی‌گری شده توسط اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی و دیگری اثر منفی میانجی‌گری شده توسط باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت هر دو به طور متوالی بود. به عبارت دیگر، کسانی که باور بیشتری به خطرناک بودن دنیا داشتند از یک سو به

این دلیل که اعتماد کمتری به مرجع قدرت داشتند هیجانات منفی بیشتری تجربه کردند. از سوی دیگر، به دلیل اینکه باورهای توطئه بیشتری داشتند که در نتیجه آن اعتماد بیشتری به مرجع قدرت داشتند هیجانات منفی کمتری را تجربه کردند. با این حال، مثبت شدن برآیند این دو اثر غیرمستقیم به معنای قوی‌تر بودن اثر اول به میانجی‌گری اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی نسبت به اثر میانجی‌گری شده توسط باورهای توطئه و اعتماد به مرجع قدرت هر دو به طور متوالی بود. مجموع اثر غیرمستقیم کل مثبت و معنادار و اثر مستقیم مثبت و معنادار (شکل ۲)، اثر کل مثبت و معنادار باور به دنیای خطرناک بر هیجانات منفی بود (جدول ۲).

جدول ۲. اثرات غیرمستقیم و کل باور به دنیای خطرناک بر هیجانات مثبت و منفی

بازه اطمینان ۹۵ درصدی		خطای استاندارد	اندازه اثر	اثرات
حد بالا	حد پایین			
اثرات غیرمستقیم				
۰/۰۹۳	-۰/۱۲۶	۰/۰۵۴	-۰/۰۱۹	باور به دنیای خطرناک ← هیجانات مثبت
۰/۱۰۰	-۰/۱۳۷	۰/۰۵۹	-۰/۰۲۱	باور به دنیای خطرناک ← اعتماد به مرجع قدرت ← هیجانات مثبت
۰/۰۱۷	-۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	باور به دنیای خطرناک ← باورهای توطئه ← اعتماد به مرجع قدرت ← هیجانات مثبت
۰/۲۶۸	۰/۰۳۹	۰/۰۵۷	۰/۱۳۵**	باور به دنیای خطرناک ← هیجانات منفی
۰/۲۸۴	۰/۰۴۲	۰/۰۶۱	۰/۱۴۷**	باور به دنیای خطرناک ← اعتماد به مرجع قدرت ← هیجانات منفی
-۰/۰۰۲	-۰/۰۳۹	۰/۰۰۸	-۰/۰۱۲*	باور به دنیای خطرناک ← باورهای توطئه ← اعتماد به مرجع قدرت ← هیجانات منفی
اثرات کل				
-۰/۵۳۸	-۱/۱۵۴	۰/۱۵۷	۰/۸۳۳***	باور به دنیای خطرناک ← هیجانات مثبت
۱/۶۶۴	۰/۹۷۲	۰/۱۷۳	۱/۲۸۹***	باور به دنیای خطرناک ← هیجانات منفی

یادداشت. * و ** و *** به ترتیب بیانگر معناداری در سطح ۰/۰۵ و ۰/۰۱ و ۰/۰۰۱ هستند.

رابطه باور به دنیای خطرناک با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

به عنوان یافته جانبی، رابطه بین باور به دنیای خطرناک و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی بررسی شد. این باور میان زن و مرد ($t(425) = -0.16, p = 0.876$)، و افراد شاغل و غیرشاغل ($t(425) = -0.37, p = 0.979$) متفاوت نبود. همبستگی اسپیرمن این باور با سطح تحصیلات نیز معنادار نبود ($r_s = 0.00, p = 0.979$). با این حال، میان این باور و سن ($r = -0.16$)، وضع اجتماعی-اقتصادی ($r = -0.16$) و دینداری ($r = -0.20$) همبستگی منفی معنادار مشاهده شد ($p < 0.001$). در تحلیل رگرسیونی که در آن، باور به دنیای خطرناک به عنوان متغیر ملاک و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی به عنوان متغیرهای پیش‌بین وارد شدند، سن ($p = 0.007, SE = 0.117$)، $\beta = 0.02$ ، وضع اجتماعی-اقتصادی ($p < 0.001, SE = 0.03$) و دینداری ($p < 0.001, SE = 0.117$)، $\beta = -0.21$ ، پیش‌بین‌های معنادار بودند، در حالی که جنسیت، وضع تأهل و وضع اشتغال پیش‌بین معناداری برای این باور نبودند ($p > 0.27, |\beta| < 0.06$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف آزمودن نقش باور به دنیای خطرناک به عنوان یکی از باورهای بنیادین در مورد ماهیت عام دنیا (کلیفتون و همکاران، ۲۰۱۹) در پیش‌بینی هیجانانگیز تجربه‌شده در جریان همه‌گیری اخیر کووید-۱۹ به میانجی‌گری باورهای توطئه پیرامون کرونا و اعتماد به ستاد مقابله با کرونا به عنوان مرجع قدرت انجام شد. یافته‌ها ساختار تک عاملی نسخه فارسی مقیاس باور به دنیای خطرناک (داکیت، ۲۰۰۱) را مشابه با نسخه اصلی مقیاس تأیید نمود. یکی از گویه‌ها بار عاملی ضعیفی داشت و در نتیجه کنار گذاشته شد. پاسخ‌های افراد با ساختار تک‌عاملی برازش مناسب نشان داد و همسانی درونی مقیاس نیز مطلوب بود. مضمون گویه حذف‌شده که گویه‌ای معکوس نیز بود، نزدیک نبودن پایان دنیا و نفی وجود رابطه بین حوادث مختلف و نزدیک بودن آخرالزمان بود. در تبیین همسویی کمتر این گویه با باقی مقیاس، می‌توان این احتمال را مطرح نمود که در فرهنگ ایرانی، این گویه بیشتر از آنکه بیانگر (عدم) باور به دنیای خطرناک باشد متأثر از باورهای مذهبی است. در پژوهش سایلان (۲۰۱۸) در ترکیه نیز این گویه به دلیل بارگیری متقاطع روی دو عامل مختلف حذف شده بود. این تشابه بین دو کشور که دینداری آن هم با دینی مشترک در آنها نسبتاً پررنگ است ممکن است مؤید حدس حاضر باشد.

رابطه بین باور به دنیای خطرناک با ادراکات و هیجانانگیز مرتبط با بافت همه‌گیری کرونا مطابق انتظار بود. به طور دقیق‌تر، افرادی که باور بیشتری مبنی بر خطرناک بودن دنیا داشتند باورهای توطئه بیشتری پیرامون کرونا داشتند، اعتماد کمتری به ستاد مقابله با کرونا به عنوان مرجع

قدرت ابراز نمودند و هیجانات منفی بیشتر و مثبت کمتری را در جریان همه‌گیری کووید-۱۹ تجربه کرده بودند. یافته مربوط به رابطه بین باور به دنیای خطرناک و هیجانات با پژوهش‌های قبلی (کلیفتون، ۲۰۲۰؛ کلیفتون و میندل، ۲۰۲۲) همسو بود. یافته مربوط به رابطه بین باور به دنیای خطرناک و باورهای توطئه نیز همسو با ایچر و همکاران (۲۰۱۴) بود و انتظار مبتنی بر نظریه بازنمایی‌های اجتماعی (موسکوویچی، ۲۰۰۰) را تأیید نمود. رابطه بین باور به دنیای خطرناک و اعتماد به مرجع قدرت نیز همسو با مطالعات قبلی (برای نمونه، گولیویچ و ساریوا، ۲۰۲۰) بود.

بر خلاف انتظار، اعتماد به مرجع قدرت به طور مثبت (نه منفی) توسط باورهای توطئه پیرامون کرونا پیش‌بینی شد که ناهمسو با مطالعات مشابه (برای نمونه، ون‌اوست و همکاران، ۲۰۲۲؛ کرگال و گیلون، ۲۰۲۲) نیز بود. به عبارت دیگر، کسانی که باورهای توطئه بیشتری پیرامون کرونا داشتند اعتماد بیشتری نیز نسبت به ستاد مقابله با کرونا (مرجع قدرت) ابراز نمودند. در تبیین این ناهمسوئی چهار دلیل قابل پیشنهاد است. دلیل اول می‌تواند تفاوت در محتوای باورهای توطئه مورد سنجش میان مطالعات مختلف باشد. مقیاس باورهای توطئه کرونای به کار رفته در پژوهش حاضر صرفاً متمرکز بر منشاء ویروس بود، درحالی‌که برای نمونه، یکی از موضوعات اصلی در مقیاس باورهای توطئه مطالعه ون‌اوست و همکاران (۲۰۲۲) سوءاستفاده دولت‌ها از همه‌گیری برای افزایش نظارت بر مردم بود. بنابراین دور از انتظار نیست که نمرات بالای باورهای توطئه در این مقیاس با بی‌اعتمادی به مرجع قدرت مرتبط باشد. دلیل دوم می‌تواند تفاوت در ماهیت مرجع قدرتی که در پژوهش‌های مختلف مدنظر قرار گرفته است باشد. در مطالعه حاضر، مرجع قدرت به طور خاص ستاد مقابله با کرونا در نظر گرفته شده بود، ولی در اکثر مقالات دیگر، مرجع قدرت دولت یا حکومت بود (برای نمونه، کرگال و گیلون، ۲۰۲۲؛ ون‌اوست و همکاران، ۲۰۲۲). ممکن است این تفاوت‌ها در عملیاتی‌سازی و پرداختن به جنبه‌های مختلف هر کدام از این دو متغیر، علت ناهمسوئی نتایج با سایر پژوهش‌ها باشد. دلیل احتمالی سوم آن که شواهد تجربی بیانگر وجود رابطه مثبت بین باورهای توطئه پیرامون کرونا و دینداری یا جهت‌گیری سیاسی محافظه‌کارانه (برای نمونه، فریمن و همکاران، ۲۰۲۰؛ کیم و کیم، ۲۰۲۱) است. نظر به اینکه ستاد مقابله با کرونا به عنوان مرجع قدرت در این پژوهش مورد تأیید نظام جمهوری اسلامی و در نتیجه از لحاظ دینی مشروع است، محتمل است که افرادی که قائل به باورهای توطئه درباره منشاء ویروس کرونا هستند، به دلیل همسوئی نظام باورهایشان به لحاظ دینی یا جهت‌گیری سیاسی با مرجع قدرت مربوطه، اعتماد بیشتری به آن داشته باشند. و در نهایت، تبیین چهارم آن که بسیاری از باورهای توطئه مشتمل بر باور به توطئه‌چینی مخفیانه یک گروه غیرخودی

قدرتمند و شرّ بر علیه گروه خودی هستند (ون پروئین و ون لنگ، ۲۰۱۴). در باورهای توطئه پیرامون منشاء کرونا نیز این باور که ابرقدرت‌ها و کشورهای خارجی (گروه غیر خودی) این ویروس را به طور عمدی و در راستای اهداف خودشان مانند کنترل جمعیت و اقتصاد ایجاد کرده‌اند به چشم می‌خورد. در نتیجه، چون باورهای توطئه عاملینی از گروه‌های غیر خودی (یعنی کشورهای خارجی) را مسبب وقوع همه‌گیری در نظر می‌گیرند، می‌توان متصور شد که فردی که این باور را دارد گرایش پیدا نماید تا برای مقابله با این توطئه‌ها به مراجع قدرت خودی (یعنی ستاد کرونای کشور خود) برای مقابله با بیماری اعتماد کند. پیش‌بینی شدن اعتماد به مرجع قدرت در خلاف جهت انتظار توسط باورهای توطئه منجر به شکل‌گیری دو سازوکار میانجی‌گری خلاف جهت یکدیگر در رابطه بین باور به دنیای خطرناک و هیجانات منفی، منتها با غلبه سازوکار مبتنی بر اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی شد.

همسو با یافته‌های پیشین (برای نمونه، آن و همکاران، ۲۰۲۱؛ بارافرم و همکاران، ۲۰۲۱) اعتماد به مرجع قدرت تجربه هیجانات منفی کمتر را پیش‌بینی نمود. از این رو، می‌توان اعتماد به مرجع قدرت را تکیه‌گاهی امن، مشابه با یک مرجع دل‌بستگی (بالبی، ۱۹۷۹)، تلقی نمود که افراد در مواجهه با رخداد آسیب‌زا چون همه‌گیری یک بیماری برای تنظیم هیجانات خود به آن متوسل می‌شوند. بدین ترتیب، باور به خطرناک بودن دنیا به واسطه اثر منفی آن بر اعتماد به مرجع قدرت تجربه هیجانات منفی بیشتر را در جریان همه‌گیری کووید-۱۹ به همراه داشت. علیرغم اینکه در فرضیه‌سازی خود در پژوهش حاضر تفاوتی بین اثرپذیری هیجانات مثبت و منفی از سایر متغیرهای پژوهش قائل نشده بودیم، برخلاف هیجانات منفی، تجربه هیجانات مثبت توسط اعتماد به مرجع قدرت پیش‌بینی نشد. دلیل احتمالی این تفاوت می‌تواند خنثی شدن تهدیدها توسط مرجع قدرت باشد که سازوکاری اجتنابی است، درحالی‌که ممکن است هیجانات مثبت متأثر از سازوکاری گرایشی باشند. برای مثال، شاید این گونه باشد که باور بیشتر به دنیای خطرناک به این دلیل تجربه هیجانات مثبت را کاهش می‌دهد که تعاملات فرد با دیگران را که یکی از منابع مهم تجربه هیجانات مثبت هستند کم می‌کند، یا حتی اینکه تجربه هیجان مثبت را به واسطه تأیید شدن انتظار افراد از دنیا توسط واقعیت افزایش دهد.

در مجموع، حجم بیشتری از تفاوت‌های افراد در تجربه هیجانات منفی در جریان همه‌گیری کووید-۱۹ توسط مدل مفروض در پژوهش حاضر تبیین شد و میانجی‌گرهای پیشنهادی در پژوهش حاضر تنها رابطه بین باور به دنیای خطرناک با هیجانات منفی را تبیین کردند. به طور دقیق‌تر، درحالی‌که اعتماد به مرجع قدرت به تنهایی و نیز به طور متوالی همراه با باورهای توطئه پیرامون کرونا رابطه بین باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات منفی را تبیین کردند، علیرغم

وجود رابطه منفی مورد انتظار بین باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات مثبت، این رابطه توسط متغیرهای میانجی حاضر توضیح داده نشد. تفاوت مشاهده شده ممکن است به دلیل تمایز در ماهیت هیجانات منفی و مثبت باشد. نظریه پردازان مدلی دوعاملی را برای هیجانات پیشنهاد کرده و استدلال نموده‌اند که هیجانات مثبت و منفی سازه‌هایی متمایز با بار ارزیابانه متفاوت هستند، نه دو قطب متضاد بر روی یک طیف (کاسیوپو و برنتسون، ۱۹۹۴؛ واتسون و تلگن، ۱۹۸۵؛ فینوکین و همکاران، ۲۰۰۰). مطابق با این مفهوم‌پردازی، یافته‌های وینیکاین و همکاران (۲۰۱۰) مؤید آن است که هیجانات مثبت و منفی در مغز سازوکارهایی مستقل از یکدیگر دارند. همچنین، گلداشتاین و اشتروبه (۱۹۹۴) نشان دادند که در دانش‌آموزانی که بازخورد مبنی بر موفقیت دریافت کردند، هیجانات مثبت ارتقا یافت اما تغییری در هیجانات منفی مشاهده نشد، درحالی‌که دانش‌آموزانی که بازخورد مبنی بر شکست دریافت کردند، افزایش هیجانات منفی را بدون تغییر در هیجانات مثبت تجربه کردند. پائز و همکاران (۲۰۱۳) نیز دریافتند که در مقایسه با هیجانات مثبت، هیجانات منفی تلاش بیشتر و شدیدتری را برای تنظیم می‌طلبند. بنابراین، فعال شدن هیجانات مثبت و منفی الزاماً به شکل همزمان و با محرکی واحد صورت نمی‌پذیرد. شایسته است که پژوهش‌های آتی به آزمودن متغیرهای میانجی متفاوتی (نظیر آنچه در انتهای پاراگراف قبل اشاره شد) در رابطه بین باور به دنیای خطرناک و تجربه هیجانات مثبت بپردازند. در خصوص رابطه بین باور به دنیای خطرناک و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، افراد دو جنس و نیز افراد شاغل و غیرشاغل از نظر باور به دنیای خطرناک تفاوتی با یکدیگر نداشتند. این باور با سطح تحصیلات نیز رابطه نداشت، اما باور به دنیای خطرناک نزد افراد مسن‌تر، دیندارتر و از طبقه اقتصادی-اجتماعی بالاتر کمتر بود. عدم وجود تفاوت بین زنان و مردان در پژوهش حاضر با یافته برخی مطالعات (مانند مطالعه دوم میروسکا و همکاران، ۲۰۲۲؛ ایچر و همکاران، ۲۰۱۴) همسو و با برخی دیگر (مانند مطالعه اول میروسکا و همکاران، ۲۰۲۲؛ هارت و گرائتر، ۲۰۱۸) ناهمسو بود. یافته مربوط به سن ناهمسو با مطالعات قبلی (میروسکا و همکاران، ۲۰۲۲؛ ایچر و همکاران، ۲۰۱۴؛ هارت و گرائتر، ۲۰۱۸) بود که رابطه‌ای بین سن و باور به دنیای خطرناک نیافتند. یک تبیین برای این تفاوت، محدودتر بودن بازه سن در مطالعات مورد ارجاع (برای نمونه، ۳۱ تا ۵۲ سال برای میروسکا و همکاران، ۲۰۲۲؛ و ۳۰ تا ۶۳ سال برای ایچر و همکاران، ۲۰۱۴) در مقایسه با مطالعه حاضر می‌تواند باشد. در خصوص سطح تحصیلات، یافته حاضر برخلاف ایچر و همکاران (۲۰۱۴) بود که رابطه معکوس بین سطح تحصیلات و باور به دنیای خطرناک یافتند. در رابطه با دینداری نیز یافته حاضر از نظر جهت مخالف با یافته هارت و گرائتر (۲۰۱۸) در آمریکا بود که افراد دیندار را واجد باور بیشتری به خطرناک بودن دنیا یافتند. یک تبیین احتمالی

ممکن است تفاوت بین ماهیت ادیان غالب در این دو کشور و یا تفاوت بین انگیزه افراد برای گرایش به دین در این دو کشور باشد.

محدودیت‌ها و پیشنهادات

یافته‌های حاضر از نقش باور به دنیای خطرناک در پیش‌بینی تفاوت‌های فردی در شناخت‌ها و هیجانات در پاسخ به رویداد تهدیدکننده و آسیب‌زای همه‌گیری بیماری کرونا حمایت نمود. اولین محدودیت پژوهش می‌تواند اجرای آن در جریان این همه‌گیری باشد. رابطه بین این باور با متغیرهای ادراک از آسیب‌پذیری و اعتماد به مراجع قدرت ممکن است در زمان دیگر یا در ارتباط با رویداد تهدیدآمیز دیگری متفاوت باشد. دوم، از آنجا که مطالعه به روش همبستگی و مقطعی انجام شده است استنباط علیت از آن امکان‌پذیر نیست. در نهایت محدودیت سوم اینکه، نظر به مستقیم بودن روش سنجش باورها، امکان متاثر بودن پاسخ‌ها از سوگیری‌های رایج در پرسشنامه‌های خودگزارش‌دهی مانند سوگیری مطلوبیت اجتماعی^۱ وجود دارد.

در خصوص پیشنهادات پژوهشی، نظر به بخشی^۲ (غیر کامل) بودن میانجی‌گری‌ها در یافته‌های حاضر، که بخشی از رابطه بین باور به دنیای خطرناک و اعتماد به مرجع قدرت و نیز تجربه هیجانات مثبت و منفی هر دو را تبیین نشده باقی گذاشت، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران بعدی با اتکا بر ادبیات پژوهشی، متغیرهای میانجی دیگر، برای مثال راهبرد مورد استفاده جهت تنظیم هیجانی، را برای تبیین این روابط بین متغیرهای مورد اشاره کاندید نموده و آزمون نمایند. دوم اینکه پیشنهاد می‌شود رابطه باور به دنیای خطرناک با ادراک از وخامت، ادراک از آسیب‌پذیری، اعتماد به مرجع قدرت، و تجربه هیجانات در ارتباط با رویدادهای تهدیدآمیز دیگری نیز بررسی شود. از دلالت‌های کاربردی یافته‌های حاضر می‌توان به اهمیت توجه به باورهای افراد در جریان رویدادی چون همه‌گیری یک بیماری به عنوان منبع احساس بهزیستی ایشان از سوی سیاست‌گذاران و ستادهای مقابله با همه‌گیری اشاره نمود. به طور خاص، می‌توان توجه ایشان را به نقش پررنگ اعتماد به مرجع قدرت در تجربه هیجانات منفی جلب نمود.

موازن اخلاقی

رضایت مطلعانه از تمامی شرکت‌کنندگان پیش از شرکت در مطالعه دریافت شد که در آن به محرمانه و ناشناس بودن داده‌ها اشاره شده بود.

¹ social desirability

² partial

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از طرح پژوهشی نویسنده اول (مسئول) در دانشگاه شهید بهشتی است. نویسنده اول طراحی و هدایت پژوهش، تدوین ابزارها، اجراء تحلیل آماری، نگارش و ویرایش مقاله را بر عهده داشت. نویسنده دوم در تحلیل آماری، نگارش مقاله، و ویرایش مقاله مشارکت داشت. نویسنده سوم در جستجوی پیشینه و نگارش مقاله مشارکت داشت. نویسنده چهارم جستجوی پیشینه، نگارش و ویرایش مقاله را بر عهده داشت.

حمایت مالی

نویسنده اول (مسئول) در زمان نگارش این مقاله تحت حمایت بنیاد ملی نخبگان بود.

تعارض منافع

نویسندگان مقاله تعارض منافع ندارند.

سپاسگزاری

بدین وسیله از تمامی افرادی که در این مطالعه شرکت نموده یا در انتشار آن به پژوهشگران کمک نمودند نهایت سپاس و قدردانی را به عمل می‌آوریم.

References

- Ahn, J., Kim, H. K., Kahlor, L. A., Atkinson, L., & Noh, G.-Y. (2021). The impact of emotion and government trust on individuals' risk information seeking and avoidance during the COVID-19 pandemic: A cross-country comparison. *Journal of Health Communication, 26*(10), 728–741. [\[Link\]](#)
- Altemeyer, B. (1988). *Enemies of freedom: Understanding right-wing authoritarianism*. Jossey-Bass. [\[Link\]](#)
- Bangerter, A., Krings, F., Mouton, A., Gilles, I., Green, E. G., and Clémence, A. (2012). Longitudinal investigation of public trust in institutions relative to the 2009 H1N1 pandemic in Switzerland. *PLoS One, 7*(11), e49806. [\[Link\]](#)
- Barrafrem, K., Tinghög, G., & Västfjäll, D. (2021). Trust in the government increases financial well-being and general well-being during COVID-19. *Journal of Behavioral and Experimental Finance, 31*. [\[Link\]](#)
- Beck, A. T. (2005). The current state of cognitive therapy: A 40-year retrospective. *Archives of General Psychiatry, 62*(9), 953-959. [\[Link\]](#)

- Beck, A. T., Rush, A. J., Shaw, B. P., & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. Guilford Press. [\[Link\]](#)
- Birdir, E., Sayılan, G., Cingöz-Ulu, B., & Adams, G. (2022). Ideological orientations and generalized prejudice in Turkey: Adapting the dual process motivational model. *International Journal of Intercultural Relations*, 90, 21-37. [\[Link\]](#)
- Bowlby, J. (1979). The bowlby-ainsworth attachment theory. *Behavioral and Brain Sciences*, 2(4), 637-638.
- Brun, C., Zerhouni, O., Houtin, L., Akinyemi, A., Aimé-Jubin, C., Boudesseul, J., & Pinsault, N. (2022). High stress levels and trust toward the government are associated with more positive attitudes toward COVID-19 vaccines among French students: A pilot study. *Vaccines*, 10(9), 1377. [\[Link\]](#)
- Byrne, B. M. (2016). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming* (3rd ed.). Routledge. [\[Link\]](#)
- Cacioppo, J. T., & Berntson, G. G. (1994). Relationship between attitudes and evaluative space: A critical review, with emphasis on the separability of positive and negative substrates. *Psychological Bulletin*, 115(3), 401-423. [\[Link\]](#)
- Clifton, J. D. W. (2020). *Leveraging the first comprehensive measure of primal world beliefs to further discussions in political, developmental, and positive psychology* [Doctoral dissertation, University of Pennsylvania]. [\[Link\]](#)
- Clifton, J. D. W., Baker, J. D., Park, C. L., Yaden, D. B., Clifton, A. B. W., Terni, P., Miller, J. L., Zeng, G., Giorgi, S., Schwartz, H. A., & Seligman, M. E. P. (2019). Primal world beliefs. *Psychological Assessment*, 31(1), 82-99. [\[Link\]](#)
- Clifton, J. D., & Meindl, P. (2022). Parents think—incorrectly—that teaching their children that the world is a bad place is likely best for them. *The Journal of Positive Psychology*, 17(2), 182-197. [\[Link\]](#)
- Cook, C. L., Li, Y. J., Newell, S. M., Cottrell, C. A., & Neel, R. (2016). The world is a scary place: Individual differences in belief in a dangerous world predict specific intergroup prejudices. *Group Processes & Intergroup Relations*, 21(4), 584-596. [\[Link\]](#)
- Cummings, L. (2014). The “trust” heuristic: Arguments from authority in public health. *Health Communication*, 29(10), 1043-1056. [\[Link\]](#)
- Diener, E., Wirtz, D., Tov, W., Kim-Prieto, C., Choi, D., Oishi, S., & Biswas-Diener, R. (2009). New measures of well-being: Short Scales to Assess Flourishing and positive and negative feelings. *Social Indicators Research*, 39, 247-266. [\[Link\]](#)

- Dong, Y., & Peng, C.-Y. J. (2013). Principled missing data methods for researchers. *SpringerPlus*, 2(1), 222-222. [\[Link\]](#)
- Douglas, K. M., Uscinski, J. E., Sutton, R. M., Cichocka, A., Nefes, T., Ang, C. S., & Deravi, F. (2019). Understanding conspiracy theories. *Political Psychology*, 40, 3-35. [\[Link\]](#)
- Duckitt, J. (2001). A dual-process cognitive-motivational theory of ideology and prejudice. In M. P. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*, Vol. 33, pp. 41-113). Academic Press. [\[Link\]](#)
- Duckitt, J., Wagner, C., du Plessis, I., & Birum, I. (2002). The psychological bases of ideology and prejudice: Testing a dual process model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 75-93. [\[Link\]](#)
- Eicher, V., Clemence, A., Bangerter, A., Mouton, A., Green, E. G., & Gilles, I. (2014). Fundamental beliefs, origin explanations and perceived effectiveness of protection measures: Exploring laypersons' chains of reasoning about influenza. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 24(5), 359-375. [\[Link\]](#)
- Finucane, M. L., Alhakami, A., Slovic, P., & Johnson, S. M. (2000). The affect heuristic in judgments of risks and benefits. *Journal of Behavioral Decision Making*, 13(1), 1-17. [\[Link\]](#)
- Fiske, S. T., & Taylor, S. E. (2013). *Social cognition: From brains to culture*. Sage.
- Franks, B., Bangerter, A., & Bauer, M. W. (2013). Conspiracy theories as quasi-religious mentality: An integrated account from cognitive science, social representations theory, and frame theory. *Frontiers in Psychology*, 4. [\[Link\]](#)
- Freeman, D., Waite, F., Rosebrock, L., Petit, A., Causier, C., East, A., Jenner, L., Teale, A.-L., Carr, L., Mulhall, S., Bold, E., & Lambe, S. (2020). Coronavirus conspiracy beliefs, mistrust, and compliance with government guidelines in England. *Psychological Medicine*, 52(2), 1-30. [\[Link\]](#)
- Goldstein, M. D., & Strube, M. J. (1994). Independence revisited: The relation between positive and negative affect in a naturalistic setting. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(1), 57-64. [\[Link\]](#)
- Gotanda, H., Miyawaki, A., Tabuchi, T., & Tsugawa, Y. (2021). Association between trust in government and practice of preventive measures during the COVID-19 pandemic in Japan. *Journal of general internal medicine*, 36(11), 3471-3477. [\[Link\]](#)
- Griffin, R. J., Yang, Z. J., Ter Huurne, E., Boerner, F., Ortiz, S., & Dunwoody, S. (2008). After the flood: Anger, attribution, and the seeking of information. *Science Communication*, 29(3), 285-315. [\[Link\]](#)

- Gulevich, O. A., & Sarieva, I. R. (2020). Social beliefs, political trust and readiness to participate in political actions: Comparison of Russia and Ukraine. *Social Psychology and Society*, 11(2), 74-92. [\[Link\]](#)
- Hart, J., & Graether, M. (2018). Something's going on here: Psychological predictors of belief in conspiracy theories. *Journal of Individual Differences*, 39(4), 229-237. [\[Link\]](#)
- Kergall, P., & Guillon, M. (2022). Lockdown support, trust and COVID-19 conspiracy beliefs: Insights from the second national lockdown in France. *Health Policy*, 126(11), 1103-1109. [\[Link\]](#)
- Kim, H.-Y. (2013). Statistical notes for clinical researchers: assessing normal distribution (2) using skewness and kurtosis. *Restor Dent Endod*, 38(1), 52-54. [\[Link\]](#)
- Kim, S., & Kim, S. (2021). Searching for general model of conspiracy theories and its implication for public health policy: Analysis of the impacts of political, psychological, structural factors on conspiracy beliefs about the COVID-19 pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 266. [\[Link\]](#)
- Landrum, A. R., & Olshansky, A. (2019). The role of conspiracy mentality in denial of science and susceptibility to viral deception about science. *Politics and the Life Sciences*, 38(2), 193-209. [\[Link\]](#)
- Meyers, L. S., Gamst, G. C., & Guarino A. J. (2016). *Applied multivariate research: Design and interpretation* (3rd ed.). SAGE Publications. [\[Link\]](#)
- Mirowska, A., Chiu, R. B., & Hackett, R. D. (2022). The allure of tyrannical leaders: Moral foundations, belief in a dangerous world, and follower gender. *Journal of Business Ethics*, 181(2), 355-374. [\[Link\]](#)
- Morin, A. J. S., Myers, N. D., & Lee, S. (2020). *Modern Factor Analytic Techniques*. In Handbook of Sport Psychology (pp. 1044-1073). <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/9781119568124.ch51>
- Moscovici, S. (2000). *Social representations: Explorations in social psychology*. Polity Press. [\[Link\]](#)
- Navarrete, C. D. (2005). Death concerns and other adaptive challenges: The effects of coalition-relevant challenges on worldview defense in the US and Costa Rica. *Group Processes & Intergroup Relations*, 8(4), 411-427. [\[Link\]](#)
- Nejat P, Rezvandel Ramzi F, Yalpanian F. (2021). A review of Covid-19 conspiracy theories and psychological determinants and consequences of belief in them. *Rooyesh*. 10(7), 199-212. [\[Link\]](#)
- Páez, D., Martínez-Sánchez, F., Mendiburo, A., Bobowik, M., & Sevillano, V. (2013). Affect regulation strategies and perceived emotional adjustment for negative and positive affect: A study on anger, sadness and joy. *The Journal of Positive Psychology*, 8(3), 249-262. [\[Link\]](#)

- Pellegrini, V., Leone, L., & Giacomantonio, M. (2019). Dataset about populist attitudes, social world views, socio-political dispositions, conspiracy beliefs, and anti-immigration attitudes in an Italian sample. *Data in brief*, 25, 104144. [\[Link\]](#)
- Pellegrini, V., Salvati, M., De Cristofaro, V., Giacomantonio, M., & Leone, L. (2022). Psychological bases of anti-immigration attitudes among populist voters. *Journal of Applied Social Psychology*. [\[Link\]](#)
- Pfefferbaum, B., & North, C. S. (2020). Mental Health and the COVID-19 Pandemic. *New England Journal of Medicine*, 383(6), 510–512. [\[Link\]](#)
- Poortinga, W., & Pidgeon, N. F. (2003). Exploring the dimensionality of trust in risk regulation. *Risk Analysis: An International Journal*, 23(5), 961–972. [\[Link\]](#)
- Sayılan, G. (2018). Worldviews and ideological orientation: An Integration of Polarity Theory, Dual Process Model, and Moral Foundations Theory [Doctoral dissertation, Middle East Technical University]. [\[Link\]](#)
- Spinney, L. (2017). *Pale rider: The Spanish flu of 1918 and how it changed the world*. Public Affairs. [\[Link\]](#)
- Stahlmann, A. G., Hofmann, J., Ruch, W., Heintz, S., & Clifton, J. D. W. (2020). The higher-order structure of primal world beliefs in German-speaking countries: Adaptation and initial validation of the German Primals Inventory (PI-66-G). *Personality and Individual Differences*, 163. [\[Link\]](#)
- Stroebe, W., Leander, N. P., & Kruglanski, A. W. (2017). Is it a dangerous world out there? The motivational bases of American gun ownership. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(8), 1071–1085. [\[Link\]](#)
- Stroebe, W., Leander, N. P., & Kruglanski, A. W. (2017). Is It a Dangerous World Out There? The Motivational Bases of American Gun Ownership. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 43(8), 1071–1085. [\[Link\]](#)
- Thompson, E. R. (2007). Development and validation of an internationally reliable short-form of the positive and negative affect schedule (PANAS). *Journal of Cross-cultural Psychology*, 38(2), 227-242. [\[Link\]](#)
- Tyler, T. R., & Degoey, P. (1995). Collective restraint in social dilemmas: Procedural justice and social identification effects on support for authorities. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69(3), 482–497. [\[Link\]](#)
- Uscinski, J. E., Enders, A. M., Klofstad, C., Seelig, M., Funchion, J., Everett, C., ... & Murthi, M. (2020). Why do people believe COVID-19 conspiracy theories? *Harvard Kennedy School Misinformation Review*, 1(3). [\[Link\]](#)
- Van der Eijk, C., & Rose, J. (2015). Risky business: Factor analysis of survey data – Assessing the probability of incorrect dimensionalisation. *PLOS ONE*, 10(3), e0118900. [\[Link\]](#)

- Van Oost, P., Yzerbyt, V., Schmitz, M., Vansteenkiste, M., Luminet, O., Morbée, S., ... & Klein, O. (2022). The relation between conspiracism, government trust, and COVID-19 vaccination intentions: The key role of motivation. *Social Science & Medicine*, 301, 114926. [\[Link\]](#)
- Van Prooijen, J. W., & Douglas, K. M. (2018). Belief in conspiracy theories: Basic principles of an emerging research domain. *European Journal of Social Psychology*, 48(7), 897-908. [\[Link\]](#)
- van Prooijen, J.-W., & Acker, M. (2015). The influence of control on belief in conspiracy theories: Conceptual and applied extensions. *Applied Cognitive Psychology*, 29(5), 753–761. [\[Link\]](#)
- Viinikainen, M., Jääskeläinen, I. P., Alexandrov, Y., Balk, M. H., Autti, T., & Sams, M. (2010). Nonlinear relationship between emotional valence and brain activity: evidence of separate negative and positive valence dimensions. *Human Brain Mapping*, 31(7), 1030–1040. [\[Link\]](#)
- Wardman, J. K., & Mythen, G. (2016). Risk communication: Against the Gods or against all odds? Problems and prospects of accounting for Black Swans. *Journal of Risk Research*, 19(10), 1220–1230. [\[Link\]](#)
- Watkins, M. W. (2018). Exploratory factor analysis: A guide to best practice. *Journal of Black Psychology*, 44(3), 219-246. [\[Link\]](#)
- Watson, D., & Tellegen, A. (1985). Toward a consensual structure of mood. *Psychological Bulletin*, 98(2), 219–235. [\[Link\]](#)
- Watson, D., Clark, L. A., & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measures of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070. [\[Link\]](#)
- World Health Organization. (2020, March 11). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020*. [\[Link\]](#)

***

پیوست ۱- نتایج تحلیل عاملی تأییدی گویه‌های مقیاس فارسی باور به دنیای خطرناک

انحراف استاندارد	میانگین	ضریب استاندارد	گویه‌ها
۱/۰۷	۲/۶۰	۰/۳۲	۱. اگرچه ممکن است به نظر برسد همه چیز مرتباً در حال خطرناک‌تر شدن است، اما در واقع این طور نیست و هر دوره‌ای مشکلات خاص خودش را دارد. *
۱/۰۵	۳/۲۹	۰/۵۵	۲. همه نشانه‌ها حاکی از آن است که هر روز امکان دارد هرج و مرج و بی‌نظمی اطراف ما را فرا بگیرد.
۱/۱۶	۲/۸۲	۰/۵۷	۳. افراد خطرناک زیادی در جامعه ما وجود دارند که فقط از سر خبثت به دیگران حمله می‌کنند.
۰/۹۸	۳/۱۰	۰/۳۹	۴. با وجود آنچه که امروزه در جرایم خیابانی شنیده می‌شود، میزان آن چندان بیشتر از گذشته نشده است.*

انحراف میانگین استاندارد	ضریب استاندارد	گویه‌ها	
۱/۱۲	۲/۸۳	۰/۵۲	۵. اگر فرد تعداد معدودی احتیاط‌های معقول را رعایت کند، هیچ اتفاق بدی برایش نخواهد افتاد؛ جهانی که ما در آن زندگی می‌کنیم در مجموع خطرناک نیست. *
۱/۰۹	۳/۰۹	۰/۷۲	۶. از آنجا که جامعه روزبه‌روز بی‌قانون‌تر و بی‌رحم‌تر می‌شود، احتمال مورد سرقت یا حمله قرار گرفتن و حتی به قتل رسیدن افراد در آن بیشتر و بیشتر می‌شود.
۱/۰۶	۳/۴۴	۰/۵۰	۷. تجربه من می‌گوید این دنیای اجتماعی که در آن زندگی می‌کنیم اساساً یک محل بی‌خطر، باثبات و امن است که اکثر آدم‌های آن خوب هستند. *
۱/۱۱	۳/۲۳	۰/۶۵	۸. به نظر می‌رسد تعداد مردمی که حقیقتاً قابل احترام هستند هر سال کمتر و کمتر، و تعداد افراد بی‌اخلاقی که دیگران را تهدید می‌کنند بیشتر و بیشتر می‌شود.
۱/۲۶	۲/۷۳	۰/۰۵	۹. پایان دنیا نزدیک نیست. افرادی که فکر می‌کنند حوادث مختلف به این معناست که آخرالزمان نزدیک است در اشتباهند. *
۱/۱۸	۳/۰۹	۰/۷۰	۱۰. تجربه من می‌گوید دنیایی که در آن زندگی می‌کنیم اساساً محیطی خطرناک و غیرقابل پیش‌بینی است که در آن ارزشها و شیوه زندگی مردمان خوب و اخلاقی توسط مردمان بی‌اخلاق تهدید و مختل می‌شود.

یادداشت. گویه‌های معکوس با علامت ستاره در انتها مشخص شده‌اند. بارهای عاملی بزرگ‌تر از ۰/۳۰ پررنگ شده‌اند.

پیوست ۲- گویه‌های باور توطئه پیرامون کرونا

۱- ویروس کرونا (کووید-۱۹) ناشی از جهش ژنتیکی طبیعی است (معکوس).
۲- ویروس کرونا توسط برخی کشورها با هدف جنگ بیولوژیک علیه برخی کشورهای دیگر ساخته و منتشر شده است.
۳- در طول تاریخ، شیوع بیماری‌های مختلف سابقه داشته است و کرونا مورد چندان خاص و متفاوتی محسوب نمی‌شود (معکوس).
۴- ویروس کرونا توسط برخی کشورها با اهدافی مثل کنترل جمعیت جهان یا تغییرات اقتصادی و فرهنگی ساخته و منتشر شده است.

پیوست ۳- گویه‌های اعتماد به مرجع قدرت (ستاد مقابله با کرونا)

۱- ستاد ملی مقابله با کرونا کارش را به خوبی انجام می‌دهد.
۲- تصمیمات گرفته شده توسط ستاد ملی مقابله با کرونا بسیار متأثر از ملاحظات سیاسی بوده است (معکوس).
۳- قوانین تصویب شده برای کنترل شیوع کرونا از کارایی خوبی برخوردارند.
۴- می‌توان به ستاد ملی مقابله با کرونا اعتماد کرد که در تصمیماتش صلاح همه را در نظر می‌گیرد.

***